№ 90

პარასკევი, 26 აპრილი 1896

1877—1896

ივერია

№ 90

პარასკევი, 26 აპრილი 1896

გაზეთი ღირს:

თვე	მან.	კ.	თვე	მან.	კ.
12	10	—	6	6	—
11	9	50	5	5	50
10	8	75	4	4	75
9	8	—	3	3	50
8	7	25	2	2	75
7	6	50	1	1	50

ცალკე ნომ რ.—ერთი შაური.

„ივერიის“ ტელეფონი № 227.

რედაქცია: ნიკოლოზის ქუჩა, № [illegible] ტფილისი.

გაზეთის დასაბარებლად და განცხადებათა დასაბეჭდად უნდა მიმართონ რედაქციის და წერა-კითხვ. გამავრც. საზოგადოების კანცელარიას.

ფასი განცხადებისა: ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზედ 16 კაპ. მეოთხეზედ—8 კაპ.

„ივერიის“ ტელეფონი № 227

ლატარია-ალეგრი

„წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების“ სასარგებლოდ მოულოდნელის გარემოების გამო გადიდო 5 მაისისათვის.

ვისაც ჰსურს შემოსწიროს ნივთები ამ ლატარიისათვის,

შეუძლიან ეს ნივთები გაუგზავნოს „წერა-კითხვის გამავრცელებელს საზოგადოებას“ (სათავად-აზნაურო საადგილ-მამულო ბანკის შენობაში, და **კნ. ოლგა თადეოზის ასულს ჭავჭავაძისას.**

(ნიკოლოზის ქუჩა, საგინოვის სახლი. № 21).

«ივერიის» რედაქციისაგან

მოვაგონებთ ჩვენს ხელის მომწერლებს, სოფლის მასწავლებელთ გარდა, რომ ვისაც ხუთი მანეთი აქვს წარმოდგენილი გაზეთის ფასად, პირველს მაისამდე კიდევ უნდა წარმოადგინოს ფული, თუ სულ არა, რამდენიმე მაინც.

კაბინეტი კბილის ექიმთა ვ. ი. ჯიჯინაძისა და ქ-ნის ძხ. დ. ილარიონოვისა.

მიხეილ. ქუჩა, სახლი კრაუზესი, 79.

ავადმყოფებს მიიღებენ დილის 9—3 და საღამოს 4—7 საათამდე.

ამ ნომერთან ერთად ქალაქგარედ ხელის მომწერლებს ეგზავნებათ წლიური ანგარიში „წერა-კითხვის გამავრცელებლის საზოგადოებისა“.

შემოწირულება

ქუთაისიდამ

,,წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების‘‘ სასარგებლოდ 5 მაისისათვის დანიშნულ ლატარია-ალეგრისათვის შემოსწირეს:

ამირალოვმა: ერთი შუშა დუხით და პულვერიზატორი; ბოკერიამ ერთი კოლოფი პუდრა, საპონი ხელის საბანი და დუხი; ანჯაფარიძემ ნესესერი ხავერდისა და სათამაშო ჩიტი; მიხ. ვოლოხმა 2 ტერმომეტრი; ასათიანმა თმაში გასარჭობი ქინძისთავი და სათამაშო კვერცხი; მეგრელიშვილმა ტყავის პორტსიგარი, უბის წიგნი და სამი ტყავის პორტმანე; სტ. ოცხელმა ქალის ქოლგა; გრ. კემულარიამ ვერცხლის ჩაის საწური და შაქრის ასალები; ფარნა გაბუნიამ 4 თმაში გასარჭობი პატარა სავარცხლები და თმაშივე გასაკეთებელი რქის ქინძისთავი; გუგუშვილმა მაკრატელი; ბრელიძემ ბარგის შესაკრავი ღვედი ტყავისა; ბახტაძემ ტერმომეტრი, საწუმწუმე, საბავშვო ბრასლეტი და ერთი ფაიფურის ვარდი; გაბუნიამ ქალის ქოლგა; ყაუხჩევმა სათამაშო ბურთი; ფეიქაროვმა საყავე, სკოვრადა და ფარანი; ბარაბაძემ საწვნე კოვზი; ბერუჩაშვილმა ერთი შუშა ოდეკალონი; ხანანაშვილმა ერთი ბამბის პირსახოცი და ორი არშინი აბრეშუმის ფარჩა და სამი პატარა ხელსახოცი; ბოკერიამ ორი თითბრის საფერფლე; მღებრიშვილმა ორი ჯვარი და წყვილი საყურე ვერცხლისა, ოქროში დაფერილი; ბექენეიშვილმა ლერმონტოვის თხზულება მშვენიერს ყდაში; კაჭარავამ ერთი კოლოფი პაპიროსები; კიზირიამ ორი კოლოფი კამფეტები; ბერუჩაშვილმა ჩარჩო (გიორგი მეფის სურათით); თირალოვმა 1 კოლოფი სიგარა, 7 კოლოფი პაპიროსი და 2 ყალიონი; კანდელაკმა 2 კოლოფი კანფეტები; ბეჟოვმა ორი ჩაის კოვზი ფრაჟესი; ოჰანჯოვმა 6 კოლოფი კანფეტები; რაფაელოვმა ორი ფაიფურის ვაზა ყვავილებისათვის; მამაჯანოვმა ორი საყვავილე ვაზა ფაიფურისა; კოკოჩაშვილმა 1 ტერმომეტრი, პულვერიზატორი დუხისათვის, ხუთი შუშა ოდეკალონი, სამი ნაჭერი ხელის საპონი, ერთი შუშა თმის ზეთი, ერთი კოლოფი კბილის საწმენდი ფხვნილი, ორი პატარა შუშა დუხები; სესია [illegible]სანიკიძემ ერთი ბონბონერკა კანფეტებით; გელაზაროვმა ლამაზი კალათა კანფეტებით; ბალდასაროვმა გახამებული პერანგი, სამიც საყელო და სამაჯე გახამებული, ერთი აბრეშუმის შარფი, სამი შავი თავშალი და ერთი თეთრი საზაფხულო პიკის საბანი; მარია გეგეჭკორისამ პატარა ტაშტი თითბრისა; ანნა ს. პეტრიაშვილისამ ლამაზი ბომბონერკა კანფეტებით და საბავშვო სათამაშო კუხნა თუნუქის თავის ჭურჭლებით; ნინა ს. მესხის ასულმა შავი ხის პატარა ყუთი და ვაზა ფაიფურის კანფეტებისათვის; მელანია ლ. მეძმარიაშვილის ასულმა ატლასზე ნაქარგი პატარა ცხვირსახოცების ჩასაწყობი; მასწ. ლომინაძემ ატლასზე ნაქარგი სავარძელზედ გადასაფარებელი; ბარბარე ვოლსკის ასულმა თმაში გასაკეთებელი ქინძისთავი ვერცხლისა ხალციხურის ხელოვნებისა და პატარა ახელში დასაჭერი ფულის საკვაიაჟო ტყავისა; მარიამ ყაუხჩევის ასულმა საპუდრე ბროლისა; ელისაბედ ჭიჭინაძის ასულმა ბროლის სასუხრე; მარიამ ვარდასანიძის ასულმა თმაში გასაკეთებელი ქინძისთავი ვერცხლისა ახალციხური ხელოვნებისა; იოსებ ოცხელმა ჩაის ჭიქის ჩასადგმელი ფრაჟესი; სოფიო ნ. მიქელაძისამ სუფრის კოვზი ფრაჟესი; ანნა მ. ჭყონიასამ ბალიშის პირი, ღაზლით ნაქარგი კანვაზე; იულია მიქელაძისამ დურბინდი და საყვავილე ვაზა; ანას. ბაქრაძის ასულმა ჩაის ჭიქის ჩასადგმელი ფრაჟესი; კ. დ. ბაქრაძემ შავ ხავერდზე ოქრომკედით ნაქარგი სათუთუნე; გიორ. ზდანოვიჩმა პორტფელი წერილებისთვის; ნინა ზურაბიშვილისამ ტილოს ნაქარგი პირსახოცი, წერილების ჩასაწყობი, სამუდამო კალენდარი და ალიუმინის ზაპონკები; ალექსანდრა ვ. ქორქაშვილისამ კალმების და ყარანდაშის დასაწყობი მარმარილოსი; მიხეილ ლევ. ქორქაშვილმა პორტფელი წერილებისთვის.

ფულად შემოსწირეს შემდეგმა პირებმა:

იოსებ ოცხელმა 5 მან., ლ. წერეთელმა 3 მან., თ. მთავრიშვილმა 3 მ., ს. ლოლობერიძემ 3 მან., გრიგოლ გველესიანმა 4 მან., გერ. ცაგარეიშვილმა 2 მან., მ. ჯინორიძემ 1 მ., პარ. ჯავროვმა 2 მან., მიხ. ჩინჩალაძემ 1 მან., დ. ლორთქიფანიძემ 1 მან., ს. დათეშიძემ 1 მან., სპ. ჯორჯიკიამ 1 მან., ალ. წულუკიძემ 1 მან., ანტ. გელაზაროვმა 1 მან., ის. მიქაძემ ათი შაური, მარ. ნანეიშვილისამ 1 მან., თ. ხუსკივაძემ 1 მან., მიხ. ცხაკაიამ ერთი შაური.

ამ ფულით ვიყიდეთ შემდეგი ნივთები: ერთი ალბომი, ბრონძით მორთული, ბრონძისავე დასადგმელით, ერთი ვერცხლის პორტმანე, ორი რგოლი ვერცხლისა ხელსახოცისათვის და ერთი ვერცხლის რიუმკა ოქროში დაფერილი.

ახალი ამბავი

*** გუშინ-წინ, 24 აპრილს, კავკასიის მთავარ-მართებელი გენ. ად. ს. ა. შერემეტევი წავიდა მოსკოვში მათი იმპერატორებითი უდიდებულესობის გვირგვინის კურთხევაზედ დასასწრებლად.

*** „ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების“ სასარგებლოდ ლატარია-ალეგრი, რომელიც 28 აპრილს უნდა ყოფილიყო, მის გამგესაგან დამოუკიდებელ სხვა-და-სხვა მიზეზთა გამო გადადებულ იქმნა 5 მაისისათვის.

*** შაბათს, 27 აპრილს, საღამოს 8 საათზე დანიშნულია სხდომა კომისიისა, რომელიც კავ. საიმპ. სამეურ. საზოგადოებისაგან იქმნა არჩეული განსახილველ-გამოსაკვლევად იმისა, თუ როგორ შეიძლება გაუმჯობესდეს მატყლით ვაჭრობა. სხდომას შეუძლიანთ დაესწრნენ ყველანი, ვინცა მოისურვებს.

*** სამიწათ-მოქმედო და სახელმწიფო ქონებათა მინისტრმა კვალად გაუმეორა მიწერილობით გუბერნატორებს, რომ გაზაფხულზედ სხვა-და-სხვა ნადირზედა და ფრინველზედ ნადირობა, თანახმად 1891 წლის კანონისა ნადირობის შესახებ, აღკრძალულია.

*** გამოჩენილს რუსეთის მწერალს გრაფს ლეონ ნიკოლოზის ძეს ტოლსტოის 45 წელიწადი შეუსრულდება ივნისში, რაც იგი ლიტერატურაში ილვწის.

*** ახლად დანიშნული დაღესტნის ოლქის გუბერნატორი თ. ბარიათინსკი გუშინ წავიდა ბათუმში, იქიდამ პირდაპირ წავა თავისს ადგილზედ.

*** სახალხო განათლების სამინისტრომ შესაძლებლად დაინახა პროგიმნაზიისა, რეალურის სასწავლებლისა და ქალების გიმნაზიების მოსამზადებელის კლასის მოწაფეები გადაიყვანონ შემდეგს კლასებში უეგზამენოდ, თუ მათ საკმაოდ კარგი ნიშნები ექმნებათ. (ნ. ო.)

*** ამ უკანასკნელს დღეებში მტკვარმა მეტად მოიმატა და მთლად წალეკვას უპირებს რიყეს. საჭიროა მახლობლად მცხოვრებნი ფრთხილად იყვნენ.

*** ქუთაისის სამეურნეო სასწავლებელი სთხოვს ყველას, ვისაც ჰსურს შეისწავლოს რაციონალური მოვლა აბრეშუმის ჭიისა, მობრძანდეს თვით სასწავლებელში, სადაც წელს მოჰყავთ აბრეშუმი. ხუთ მაისიდამ იქვე დაიწყება უსასყიდლო ლე-

---

ფელეტონი

პოლიტიკური პარტიები გერმანიაში.

(გუშინ და დღეს)

შემდეგი *)

ზოგ მწერალთ ახალი ვითარების ძირში შეუხედავთ და ჭეშმარიტ ახსნასაც იძლევიან. მუშათათვის თავდადებული ლიუდოვიგ გალლი 1825 წ. სწერს: „ფულის გაბატონებამ წინანდელი სამი წოდება: მასაზრდოებელი, მასწავლებელი და მეომარი ორ სრულიად ახალ წოდებად დაჰყო, სახელდობრ: ფულის პატრონი რომელსაც რაიმე მტკიცე შემოსავალი აქვს, ან პროცენტები, იჯარა (რენტი), შენობის ქირა, ჯამაგირი თუ პენსია და უფულო მშრომელი ხალხი, რომელიც მიწით [illegible] და თავისს ხელით თავს ირჩენს. [illegible] ორ წოდების შორის ინტერესთა [illegible]რითადი წინააღმდეგობაა და ერთმან[illegible]თს ისე უცქერიან, როგორც მტრ[illegible]. პირველის მდგომარეობა იმდენად [illegible]რო უკეთესდება, რამდენადაც მეო[illegible] უკან უკან მიდის და იჩაგრება“.

„ამ საშიშარ ცვლილებას და[illegible]ვისაკენ მივყევართ. მისი აუცილებელი შედეგია: ყველა ქონების ფულიანთა ხელში მოგროვება და საზოგადოების დანარჩენი ნაწილის ამ მიზნისათვის გამოყენება და ყურ-მოჭრილ ყმად გადაქცევა. ამით ყოველივე მაღალი ლტოლვილება იკარგება და კულტურა ირღვევა“. ავტორი მთავრობას ურჩევს პურს მტკიცე განსაზღვრული ფასი მისცეს, რაც არც მყიდველს და არც გამყიდველს აზარალებს.

ფონჰაკსთაუზენი ამბობს (1829): მიწა შეიქმნა ისე თავისუფალი და მოძრავი, როგორც ტანისამოსი, იარაღი და სხვა სამკაული. „ძველი საძირკველი ამით აინგრა და ახალი კანონმდებლები უბრალოდ იტანჯებიან წეს-რიგის ისევ აღდგენის და ამ არევ-დარევისაგან რაიმე რიგიანი წყობილების შექმნისათვის“.

„პირველად ინგლისში დაიბადა ის აზრი, რომ მიწათ-მოქმედება ხელობაა, ინდუსტრიის ერთი შტოა, რომ [illegible]უშაო მიწა საქონელია, რის გაზა-[illegible]ვატანა შესაძლებელი და სასურველ[illegible] ¹)... ას[illegible] [illegible] წლებში [illegible] ჩივილი ისმის მეორმოცე [illegible] ფონბულ[illegible] 1842 წ. სწერს: „როგორც დღეს [illegible]ნს, მამულის უმრავლესობა იანდე[illegible] მესამე წოდების ხელში გდავა... [illegible] ვამბობ იმის შესახებ, რ[illegible] ყოვე[illegible]ლე ხდება: მამასახლისი, მეწისქვილე, მეწაღე და სხ. აზნაურთა მამულის პატრონად ხდებიან“. 1843 წ. „აზნაურთა მამული გასაყიდ საქონლად გადაიქცა, ის ერთის ხელიდამ მეორის ხელში უფრო ხშირად გადადის ვინემ დუქანი ან ქარხანა... მამულის უკიდურესი დავალიანება არა მხოლოდ მისალები, არამედ სამკვიდროს თანასწორად დაყოფამ აუცილებლად გახადა და ჰიპოტეკურ და წესებულებებმა საშინლად გაააძვილა. მამულის თავისუფალი ყიდვა-გაყიდვა სულ ახალი საქმეა ²) და ამიტომ ყველა მის შედეგებს ჯერ-ჯერობით აშკარად ვერ ვხედავთ, მაგრამ ცოტა ხნის შემდეგ თვალ-საჩინო იქნებიან.“

კოზეგარტენის „Betrachtungen ueber die veräusserung und Theilbarkeit des Landbesitzes“ (1842) ვკითხულობთ: „ფულის მეურნეობის და მოქმედების სრული თავისუფლების შედეგია ადვილად დავალიანება და ამის შედეგი კიდევ ჩარჩთა ხელში ჩავარდნაა... ფულის მეურნეობა უძრავ ქონებას ამოძრავებს, ვინაიდან ვაჭარ-სპეკულიანტთ ფულის სასწორზე გააქვთ არა მარტო დედა-მიწის ნაყოფი, არამედ თვითონ დედა-მიწაც“... ავტორს ჩინებულად შეუგნია ფულის მოძრაობის გავლენა და მთელ თავის თხზულებაში ფულის მეურნეობის მავნებლობას ამტკიცებს.

ფონლავერგენი სწერს (1841): „საზოგადოების კეთილ-დღეობის საფუძველი, საშუალო შეძლებას მეურნეთა უმრავლესობა ულმობელ კონკურენციამ დასცა. მთავრობის აგრარიულ (სამიწად-მოქმედო) კანონებმა უმაღლესი მიზანი—სოფლის საზოგადო-

*) იხ. „ივერია“ №№ 73, 74, 78 85 და 86.

¹) R. Meye[illegible] loco citat.

²) ზევით მოვიხსენიეთ, რომ აზნაურთა მამულს არა-აზნაური ვერ იყიდდა. ეს ძველი კანონი ჰარდენბერგის რეფორმებმა გააუქმა.

ქციები აბრეშუმის ჭიის მოვლის შესახებ, რომელიც ყოველ-კვირაობითა და ხუთშაბათობით იქმნება სალამოს 6 საათიდამ შვიდ საათ-ნახევრამდე. ამ დროიდამვე იწყება სასწავლებელში დარიგება მეფუტკრეობის შესახებ.

*** ჩვენ არა ერთხელ მიგვიღია სოფლიდამ კორესპონდენცია და წვრილი ამბავი, რომ ამა და ამ ეკკლესიის მღვდელი, აქაო და ორი, ან სამი უცხო ენაზედ მოლაპარაკე შემოვიდაო, ქართულს წირვა-ლოცვას ივიწყებს და ამით ისედაც ეკკლესიას დაშორებულს ხალხს სრულიად აფრთხობსო; ამგვარს შემთხვევას ეხლაცა გვწერენ ქართლიდამ, საკვირველია სწორედ რა აიძულებთ მღვდლებს, რომ ასე იქცევიან? ნუ-თუ დღემდის ვერ შეუგნიათ ის, რომ ხალხისათვის და არა ამ შემთხვევით სოფელში მყოფთათვის არიან იგინი მიწვეულნი, რომ პირდაპირი მათი მოვალეობაა წირვა-ლოცვა იმ ენაზედ შეასრულონ, რომელიც ხალხის ენად ითვლება?!..

*** ჩვენ გვატყობინებენ ხიდისთავიდამ, რომ იქ 22 აპრილს, ხიდისთავის მდინარეში დამრჩვალა ს. ყარალაჯელი რამდენიმე სული ადამიანი, სახელდობრ პაპა, ბებია, მათი 16 წლის ვაჟი, შვილის-შვილი და ორიც სულ პატარა შვილის-შვილები, ეს უბედურები თურმე გორისჯვარში მიდიოდნენ სალოცავად და ურემი გადაუბრუნდათ.

*** ხევი: აქეთ ჯერ ისევ ზამთარია, ცივა; მთებზე თოვლი მძიმედა დნება. ქურდებისაგან მოსვენება აღარა გვაქვს. ეს ორიოდე დღეა, არა უჰირს-რა, ცოტა კარგი ამინდია.

*** ბარის ოსები: აქეთ ზამთარი მეტად ცუდი იყო. დადგა მარტი თუ არა, მზემ გამოაშუქა და არე-მარეს გაზაფხულის ფერი დაედვა, კავკასიონის მედიდური მთებიც შავად და თეთრად აჭრელდნენ, გვეგონა ღმერთმა გვიშველა და გაგვიზაფხულდაო, მაგრამ გაგვიცრუვდა იმედი და აპრილი საშინელი ცივი და სუსხიანი დაგვიდგა. ათს ამ თვეს ნახევარ არშინამდე თოვლი დასდვა. თოვლი ბარად მეორე დღესვე აიღო, მაგრამ კავკასიონის მწვერვალოები და მისი ფართო კალთები ხელმეორედ ჩამოილესა თეთრად. ჩვიდმეტს ამთვესაც ბლომად მიემატა თოვლი. აგერ, დღეს აპრილის ოცია, მაგრამ ზამთრის ქურქი ჯერ ვერ გაგვიხდია და ოთახებში ღუმელები გვიდგია კიდევ. კვლავ ამ დროს ბარის ოსებში, თითქმის სიმინდის ხვნა-თესვა ნახევარი გათავებული ჰქონდათ, წელს-კი ცივი ამინდების გამო ზოგნი ჯერ არც-კი გასულან გუთანზედ. ცუდს ამინდს ახლა ზედ დაერთო საქონლის თურქული, რომელიც მოდებულია ამ ჟამად მთელს ბარის ოსებში, გუთნის ხარი სულ კუტათა ყრია.

სიმინდის ფასი წრეულს ძლიერ დაეცა, ასე რომ ფუთ-ნახევარი სიმინდი აბაზად ფასობს და ამ ფასადაც მყიდველი არავინ არის. ამის გამო ხალხი მეტად შეწუხებულია უფულობით და ორი-სამი თუმნის საღირალ საქონელს, სოფლის მოხელეები ხუთ-ექვს მანეთში უყიდიან სხვა-და სხვა გადასახადის გულისათვის...

კორესპონდენცია.

ხევი. 1894 წელს, ღვინობისთვეში, სოფ. სიონში მცხოვრების ნიკო წამალაიძის ცოლი სასიკვდილოდ განწირული იწვა ლოგინში. ამ დროს მისი ქმარი, ნიკო წამალაიძე, კავკავის მაზრაში გიზელის სატყეო ნაწილში მსახურებდა „ობეშჩიკად“. ერთს ღამეს ავადმყოფი მეტად ცუდად შეიქმნა; შინაურები და აგრეთვე მრავალი მეზობლები სულთ-მობრძავს საბრალო ქალს თავს დასტრიალებდნენ. უცბად, სიცხისაგან გონება დაკარგულმა ქალმა თვალები გაახილა და დაიწყო ბოდვა: „ვაიმე ნიკო მოჰკლეს, ვაი, თავში ცული დაჰკრეს და თავი გაუჩეხეს; ვაი საწყალო ნიკო!!.“ ეს სიტყვები ავადმყოფმა იქამდის მკაფიოდ და ხმა-მაღლა წარმოსთქვა, რომ ყველა იქ დამსწრემ გაიგონა, მაგრამ ყურადღება არავინ მიაქცია, სიცხეში ჰბოდავსო. ზოგნი-კი ამბობდნენ, საწყალს უთუოდ უკანასკნელად ნახვა ჰსურს და იმიტომ ამბობს განგებ, ეგებ დაიბარონო. ავადმყოფი ხუთი-ექვსი დღის შემდგომ გარდაიცვალა. ახლა-კი გაგზავნეს კაცი ქმართან და დაიბარეს. გაგზავნილი კაცები მივიდნენ გიზელის ტყეში, მაგრამ წამალაიძე იქ არ დაჰხვდათ. მისმა ამხანაგმა „აბეშჩიკმა“, ტომით რუსმა, უთხრა თურმე, რომ აგერ ერთი კვირაა წამალაიძე თავისს ტყის სამზღვრის დასათვალიერებლად წავიდა და დღემდის არ დაბრუნებულაო. გაგზავნილმა კაცებმა ეს ამბავი ტყის მცველთა უფროსს თავადს ბებუთაშვილს შეატყობინეს, ამან მაზრის უფროსს გაუგზავნა მოხსენება და მაზრის უფროსმა ბრძანება გასცა ახლო-მახლო სოფლების მცხოვრებნი დაკარგულის წამალაიძის საძებნელად წასულიყვნენ. ამოდენა ხალხი ტყეს მოედო, თვითონ სიონელებიც რვა დღის განმავლობაში გაფაციცებით დაეძებდნენ საბრალო წამალაიძეს, მაგრამ ვერც პოლიციამ და ვერც ხალხმა კვალს ვერ მიაგნეს, თუ სად და როგორ ჩაიყლაპა კაცი. ამიტომ ეჭვი ორს მონადირეოსზედ მიიტანეს, ამ დღეს ტყეში იყვნენ და თოფიც დასცალეს, უთუოდ ისინი მოჰკლავდნენ და სადმე დაბურულს ტყეში დამარხავდნენო. ასე საიდუმლოებით იყო მოცული ეს ამბავი აგერ ორი წელიწადია. მაგრამ გამართლდა წინედ-გრძნობა, წინასწარმეტყველება, თუ სიზმარი მომაკვდავის ცოლისა, და 13 აპრილს ნიკო წამალაიძე მისსავე საყარაულოს მახლობლად იპოვეს ფეხზედ დგომით პატარა მდინარეში ჩაყუდებული ტანისამოსიანად, რომელიც მდინარეს მხრებამდე მთლად მიელამა. საცოდავს თავი მხრებიდამ სრულიად მოჰშორებოდა და მხრებს ქვევით-კი გაუხრწნელად დარჩენილიყო, ალბად იმიტომ, რომ მდინარეს გრილად შეუნახავს. როგორც სთქვა მისმა მომაკვდავმა ცოლმა, თავი მართლა ცულით ჰქონდა გაჩეხილი. დანარჩენს ტანზედ არავითარი ჭრილობა არ აღმოაჩნდა. ამოღების დროს გვამი სრულიად დაიშალა. მოკლულის გვამი შემდეგ აქედამ კავკავში ჩაიტანეს გამოსაძიებლად. დამნაშავენი ჯერჯერობით არ აღმოუჩენიათ. ნათესავები სცდილობენ თავისს მკვდრის ძვლები მაინც გადიტანონ მისს სამშობლო სოფელში და მამა-პაპეულს სასაფლაოზედ დაჰკრძალონ. ეს ამბავი, რომ იგი ასე უგზოდ დაიკარგა, თავისს დროზედ „ივერიაში“ იყო დაბეჭდილი.

კალმის წვერა.

1896 წ. 21 აპრილი.

ტფილისის გუბერნიის სათავად-აზნაურო საადგილ-მამულო ბანკის წევრთა წლიური კრება.

24 აპრილი.

სხდომა დაიწყო საღამოს 8 ს. 25წ. კრების თამჯდომარემ გამოაცხადა, რომ გამგეობის თავმჯდომარემ თ. ილ. ჭავჭავაძემ ითხოვა წავიკითხოთ ოქმი შეერთებულის სხდომისა ზედამხედველის კომიტეტის და გამგეობისა იმის შესახებ, რომ გირავნობის ფურცლები რად არ უნდა მიეცეს ხელად მსესხებელთ. კრებამ ცოტაოდენის კამათის შემდეგ დაავალა თავმჯდომარეს კრებისას მოეხსენებია ამ უკანასკნელისათვის ზემო აღნიშნულის ოქმის შინაარსი. შემდეგ ამის წაკითხვისა თვით თ. ივ. მაჩაბელმა წაიკითხა თავისი „დამატება“, რომელიც მას დაუწერია დამარღვეველად იმა მოსაზრებათა, რომელნიც გამგეობის „ახსნითი წერილში“ არიან მოთავსებულნი და მირთმეულნი ყოფილის რევიზორის ბ. დობეცკის მიმართ, საპასუხოდ იმ მოხსენებისა, რომელიც მას წასვლის დროს მიართვა წევრმა გამგეობისამ თ. მაჩაბელმა. როდესაც ესეც გაათავეს შეუდგნენ კითხვას ყოფილის რევიზორის მინისტრის მიმართ მოხსენებისას. რადგანაც ძალიან გვიან იყო, კითხვა შესწყვიტეს და კრების თავმჯდომარემ გამოაცხადა, რომ შემდეგი სხდომა დაიწყება 25 აპრილს დილის 10 საათზედო.

25 აპრილი.

ბანკის კრების გუშინდელ სხდომაზე დაასრულეს წაკითხვა ყველა ქაღალდებისა, რომელნიც რევიზიას შეეხებიან. გუშინვე დაიწყეს ამ ქაღალდების შესახებ კამათი. სხდომა გადიდვა დღეის 10 საათისათვის.

სხდომის ანგარიშს ხვალ დავსტამბავთ.

გრ. აბაშიძე.

წერილი რედაქციის მიმართ.

ბ. რედაქტორო.

ნება მომეცით—შეგატყობინოთ ერთი რამ, რომელიც არ უნდა იყოს ინტერეს მოკლებული „ივერიის“ მკითხველთათვის.

ამ დღეებში ვიყავი ტორრე დელ გრეკოში ვეზუვიის მთის ძირში, კაპუცინთა ძველს ეკკლესიაში. (ეს ეკკლესია დახურეს 1866 კანონის ძალით, ეხლა იქა სცხოვრებენ დანი მოწყალებისანი, რომელნიც უვლიან ობლებს) ამ ეკკლესიაში ვნახე, რამდენიმე ათასი წიგნი, რომელნიც მივიწყებულნი სრულიად უყურადღებოდ ეყარნენ პატარა ეკვდერში, ამ წიგნებთა შორის იყო 14 ქართული ხელთ-ნაწერი. ყველა ხელთ-ნაწერი დაწერილია კაპუცინის ბერის მამა ბერნანდო დე ნაპოლისაგან. ეს ბერნანდო დე ნაპოლი ყოფილა მისსიონერად საქართველოში მეჩვიდმეტე საუკუნის მეორე ნახევარში (უთუოდ 1670-ში. მისი ქართული კატეხისმო დასტამბულია 1671-ში).

ეს ხელთნაწერნი არიან:

1) ორი ლექსიკონი: ქართულ-იტალიანური და იტალიანურ-ქართული, საკმაოდ ვრცელი და სადაც არის მოყვანილი ზმნათა უღვლილების სხვა და სხვა ფორმა (განსაკუთრებით წარსული დროისა) მამა ბერნანდო დე ნაპოლს, როგორცა სჩანს ამ ლექსიკონიდამ უფრო ღრმად სცოდნია ქართული ენა, ვინემ მის წინა მორბედს მაჯიოს, რომელმაც დასწერა პირველი ქართული გრამატიკა, რომელიც-კი ჩვენ მოგვეძებნება ეხლა.

2) თეოლოგიური თხზულებები დაწერილი ანუ ნათარგმნი თვით მამა ბერნანდო დე ნაპოლისა.

3) გადმოწერილი ქართული თხზულებები:

თარგმანი...... [1])

მოციქულთა ეპისტოლეები ქართველ დიდებულთა მიწერ-მოწერა; (პირველი მათგანს არის Lettera d'Alessio dê Ghiorghianani seritta al somma pontifice), მოთხრობები; (ჩემის აზრით იგინი უნდა ეკუთვნოდნენ სულხან საბა ორბელიანს) ერთი პოემის ნაწყვეტი.

ისტორიული წიგნის ნაწყვეტი, რომელიც ეხება 1250 წ. (?)

პოემა რეიანიანი (de Reiani et de marizana).

რომანი (ძალიან გრძელი) მეფის ბაამანისა (?) (gran re d' Erani).

მე არა მქონდა დრო შემესწავლა თვით ქართული ტექსტი, მხოლოდ გადავათვალიერე. საინტერესოა ვიცოდეთ, თუ ამ ხელნაწერთ შორის არის ისეთი რაიმე, რაც არ იცის ქართველმა საზოგადოებამ. ამ წერილის შემდეგ, შესაძლებელია გაიგოს ქართული სიტყვიერებისა და ისტორიის მოყვარემ, თუ არის დაცული და მოიპოვება საქართველოში ან

[1]) სიტყვა, რომელიც აქ არის მოყვანილი დიდად პატივცემულის პროფესორის წერილში ვერ გავარჩიეთ, რადგან მელანი აქვს დასხმული.

ების შენახვა—ვერ შესრულა. ახლა ყველასათვის ცხადია, რომ ეს კანონები საკმარისი არ არის და არც შესაფერი გავლენა დაურჩა“. შემდეგ იძლევა ასეთ პროექტს: სოფლის საზოგადოებისაგან უნდა შედგეს კორპორაცია, რომლის მიზანი მცხოვრებთა ინტერესების დაცვაა. „ეს ინტერესი უთუოდ ნივთიერი უნდა იყოს, რომ დაჰბადოს საშუალო საფეხურზე მდგომთა შორის კავშირი და ერთობა გამაგრდეს და სამუდამოდ დარჩეს. ასეთ არსებით საძირკვლად გამოდგება საკრედიტო დაწესებულება“. თვითეული მსესხებლის თავდები და ზედამხედველი მთელი კორპორაციაა. აღებული ვალი სამელიორაციო საქმეს ხმარდება. „საზოგადოებას უფლება უნდა მიეცეს თავის წევრთა ნივთიერ და ზნეობრივ მდგომარეობაზე ზედამხედველობა იქონიოს. ის არ უნდა იყოს ვალდებული ისეთი წევრი მიიღოს, რომლის შრომის მოყვარეობა და პატიოსნება საეჭვოა... ამისათვის სახლ-კარის და ეზოს გაყიდვა უნდა შეიზღუდოს ისე, რომ ყიდვის პირობა, სანამ ის ძალაში შევიდოდეს, საზოგადოებისაგან უნდა დამტკიცდეს და ცნობილ იქმნას. ამ შემთხვევაში საზოგადოება წინდაწინ შეიტყობს თუ რა ქონების და ზნეობის პატრონია მყიდველი, რომელსაც მისი წევრობა მოუსურვებია“. ასახელებს ერთ სოფელს, სადაც 1754 წ. ასეთი წყობილება იყოვო.

სტალი თავის „უფლების ფილოსოფიაში“ (1829) არჩევს წოდებათა წარმოშობას და თანამედროვე ცხოვრების შესახებ ასეთ ფილოსოფიურ რეცეპტს იძლევა: „უფლებრივი წყობილების მიზანი უნდა იყოს აზნაურობის, როგორც კერძო ძალით (Privatmacht) აღჭურვილი წოდების, დაცვა და განმტკიცება, ამასთანავე მისი მიჩნევა ქვეყნის ინტერესის პირველ წარმომადგენლად“. ხოლო ეს შესაძლებელია მაშინ, როცა მისი არსებობის საძირკველი, მიწა-ადგილი, განუყოფლად და გაუყიდავად აღიარებულ იქმნება... რა სარგებლობა მოუტანა სოფლის კაცს პიპოტეკურ დაწესებულებამ? არაფერი, იმის მაგიერ, რომ თავის ნაშრომის ერთი ნაწილი ბატონს მისცეს, დღეს პროცენტის ფორმით ფულის პატრონს აძლევს. დაკარგვით-კი ბევრი დაკარგა. ბატონი, როგორც მემამულე, დაინტერესებულია მამულთა გაუმჯობესობაში. ის, როგორც სოფლელი, ს[illegible]ფლის კეთილ-დღეობა და სო[illegible]ის სარგებლობა მისი კეთილ-დღე[illegible] და სარგებლობაც არის, ამი[illegible] სოფლის ინტერესის დამცველ[illegible]. ფულის პატრონი—სპეკულიან[illegible]ულებით არ ფიქრობს თავის [illegible]ვალის კეთილ-დღეობაზე, [illegible]ისი ინტერესი სრულებით არ [illegible]ის მიწა გაუმჯობესობა, მას ს[illegible]ს მხოლოდ სოფლელი დაა[illegible]უოს, გ[illegible]ძარცვოს და მისი ქონე[illegible] ხელში ჩაიგდოს. და აი სწორედ ამნაირად მიწა-ა[illegible]ილი მცირე რიცხვთა და ისიც [illegible]ა კეთილშობილთა—ხელში [illegible]რიბება. მამული მოძრავ საქო[illegible]ლად გადაიქცა. არნდტი (Arndt [illegible] 1840) სწერს: „ის ქვეყანა, სადა[illegible] მცირე რიცხვთა ხელში თითქ[illegible] მთელი მიწა-ადგილია და თით[illegible] მთელი სოფლის მცხოვრებნ[illegible] მისი მოჯამაგირე, მოიჯა[illegible]ე და მოქირავეა, აგრეთვე იქ, [illegible]აც მიწა უსაზღვროთ დაკიკნულია—აი ასეთი ქვეყანა სახელოვნად და პატივცემულად დიდხანს ვერ დარჩება.“ (ავტორი გადაკრავს ინგლის და საფრანგეთს).

„რომ ფაბრიკებში, დიდ და სატახტო ქალაქებში თავმოყრილი იყოს გასაწყლებული, დამშეული, მშვიდობიანობის დამარღვეველი და გაუთლელი ბრბო—თავის თავად ცხადია. ეს ღვარძლი და მეტი ხორცი აუცილებელი შედეგია სწავლა-განათლების გავრცელების და კაცობრიობის გაფაქიზების (verfeinerung). მაგრამ თუ სოფლებიც ისეთივე თავისუფლებით იმოძრავებს, როგორც ახლა, მაშინ იქაც იმასვე ვნახავთ, რასაც ქალაში ვხედავთ. მიწის დაყოფა, ერთ და ორ მორგენამდი დაპატარავება, რაც ვერც საკმაო სარჩოს და ვერც საკმაო საშრომს იძლევა, ბადებს სოფლის საწყალ, დამშეულ და დაუდეგარ უზნეო ბრბოს“...

„ჩვენი დრო წარმოადგენს სატურნს, რომელიც თავისივე შვილებს სჭამს და თავისივე სისხლით დამთვრალი მუცელზე ხელს იცემს და ხალხს შესძახის: Seht hier die Folgen der Freiheit! Seht hier das von Wahn und Knechsehatierloeste Menschengeschlecht!“ (ჩამოხედეთ აქ, შეხედეთ თავისუფლების შედეგს! შეხედეთ ამ ფანტაზიის და ყმობისაგან დახსნილ ადამიანებს!)

ნ. ჟ—ნია,

(შემდეგი იქნება).

პოემა რეიანიანი, ან მეფე ბაამანის რომანი.

გთხოვთ მიიღოთ ჩემი უგულითადესი პატივისცემა პროფესორი ჰუგო შუხარტი.

ნეაპოლი.

13/25 აპრილი, 1896 წ.

„მეაბრეშუმეთა ამხანაგობის" საყურადღებოდ.

შარშანდელს „ივერიის" ერთ-ერთს ნომერში ბ-ნმა პ. ს-მა, განმარტა რა უნუგეშო მდგომარეობა გურულ მეაბრეშუმეთა, მოიწვია გურიის გულშემატკივარნი, იმათაც მიებაძათ „პირველ მეაბრეშუმეთა ამხანაგობისათვის", დაეარსებინათ ამგვარივე ამხანაგობა გურიაში და მით გამოეგლიჯათ გურულ მეაბრეშუმეთა ნაოფლარი შინაურ-გარეულ ჩარჩ-ბაცაცების ხელიდამ, რომელნიც ათასგვარი გაიძვერაობით ატყუებენ ხალხს თესლის ყიდვაში, პარკის გაყიდვაში და ხელოვნურად სთლიან ამ მათის გაუმაძღრობის დამაკმაყოფილებელს „მსუქანს დუმას", გურიის სოფლებს. როგორც ვიცით, ჯერ-ჯერობით გურიაში არაგვარი მეაბრეშუმეთა ამხანაგობა არ გვაქვს და ხალხი თითქმის ყოველგან იმავე კეთილის მყოფელების ხელშია ჩავარდნილი. თქმა არ უნდა, გურიაში მეაბრეშუმეთა ამხანაგობა დიდს სარგებლობას მოიტანდა. გურიის გულშემატკივრები ადრე თუ გვიან უნდა ეცადონ, დასძლიონ ყოველგვარი დამაბრკოლებელი მიზეზები და დააარსონ ასეთი ამხანაგობა, მოუპოვონ ხალხს სალი თესლი, მოუპოვონ ბაზარი პარკისათვის, შეიძინონ ამოსახვევი მანქანები და სხვა. ეს მით უფრო საჭიროა, რომ ამ საერთო გაღარიბების დროს ეს დარგი მრეწველობისა ჩვენში თანდათან ფეხს იკიდებს; მას ეტანება ყველა, წოდების განურჩევლად (უმეტესად ქალები) და გურიის უხვი ბუნებაც ხელს უწყობს ჩვენში მეაბრეშუმეობის განვითარებას. საუბედუროდ ჯერ ვერ ვეღირსეთ ასეთს ამხანაგობას.

სიამოვნებით წავიკითხეთ „ივერიის" მე-67-ე №-ში კორესპონდენცია ბ-ნი ივანე გორდაძისა, საიდანაც სჩანს, რომ „პირველ მეაბრეშუმეთა ამხანაგობას" წლიურს კრებაზედ გარდაუწყვეტია მიმდინარე წელს გახსნას ორი განყოფილება: ერთი დ. ხონში და მეორე გურიაში (ან სამეგრელოში). გურული მეაბრაშუმეები ვგონებ კარგა ხანია ელოდებიან, როდის იქნება, რომ ერთი სალი თესლის მომწოდებელი გაგვიჩნდესო.

ვერ ვიტყვით, რომ სამეგრელო არ საჭიროებდეს ასეთს განყოფილებას, მაგრამ გურიის ამ ჟამად დატოვება მიუტევებელ ცოდვად ჩაითვლება. „ამხანაგობა" ყოველი გზით უნდა ეცადოს, რაც შეიძლება ადრე გახსნას გურიაში თავისი განყოფილება, რომ მალე მიეშველოს იმათ გაჭირვებულს მდგომარეობას. რაც შეეხება იმას, რომ სად უნდა იქმნას ასეთი განყოფილება, ჩვენის მხრით ამხანაგობას მიუთითებთ დ. ლანჩხუთზე. ეს ადგილი ვგონებ ყველა გურულისათვის მისაწდომია; ეს მიდამო მოფენილია მეაბრეშუმეებით: აქ ტრიალებს დედაღერძი გურიის მეაბრეშუმეთა აღებმიცემობისა; აქვე მომეტებულად დაბუდებული არიან „დუმის მთლელები", რომელთაც „ამხანაგობამ" ბრძოლა უნდა გაუწიოს. ერთი სიტყვით, თუ ამხანაგობამ არჩევანი გურიას არგუნა, მაშინ უთუოდ ლანჩხუთს მხარი არ უნდა აუქციოს. დაბოლოს „მეაბრეშუმეთა ამხანაგობას" უსურვებთ გამარჯვებას და წარმატებას; ვინატროთ, რომ მას ფრთები შეესხას და თავისი მოქმედება მთელი დასავლეთ საქართველოს მეაბრეშუმეთათვის მიეწვდინოს.

მუშა.

1 აპრილი 96 წ.

უცხოეთი

—

სპარსეთი. შაჰის მკვლელი—მირზა-მაჰმუდ-რიზა, შუა-ხნის კაცია და მომხრე ჯებალ-ედინისა, რომელიც სპარსეთიდამ იქმნა განდევნილი. მკვლელი გამოტყდა, რომ იგი ამოირჩიეს შაჰის მოსაკლავად. ორი თვე თურმე ეძებს დროს, რამდენჯერმე ახლოც მისდგომია, მაგრამ ვერ მოუხერხებია. პარასკევს მკვლელის ორს ნათესავ ქალს, რომლებიც შაჰის არამხანაში თურმე მსახურებენ, შეუტყობინებიათ, რომ შაჰი აბდულაზიმში სალოცავად წავაო. შაჰის მოკვლის შემდგომ მირზა-მაჰმუდს თავის მოკვლა ჰსურვებია, მაგრამ ვეღარ მოვახერხე, რადგანაც მალე შემიპყრესო. რიზას დაუსახელებია 8 კაცი, რომელნიც ამ საქმეში რეულან.

—თეირანიდამ აუწყებენ „ტაიმსს": „22 აპრილს, როგორც შირაზიდამ იუწყებიან დეპეშით, იქ არეულობა მომხდარა. სავაჭრო ადგილები მთლად დაკეტილია. ბანკი გახსნეს დილით, მაგრამ ჯარი ჰფარავდა, საქონლის საწყობები აიკლეს. აჯანყებულთ სადამოთი ურიების უბნის აკლება უნდოდათ, მაგრამ როგორც იყო გაჰფანტეს იგინიო".

ინგლისი. ტრანსვაალის რესპუბლიკის მთავრობამ გამოაქვეყნა მიწერ-მოწერა პოლკოვნიკის როდსისა და იოჰანნესბურგში მცხოვრებ ინგლისელებთან, რომელთაც შეთქმულობა მოახდინეს რესპუბლიკის წინააღმდეგ. აგრეთვე მიწერ-მოწერა როდსისა კაპის ახალშენის მმართველ სესილ როდესთან და პოლკოვნიკ ჯემსონთან. ამ დოკუმენტებიდამა სჩანს, რომ შეთქმულობა მოუხდენია ინგლისელ კომპანიას Chartered company-ს, რომელიც აძლევდა შეთქმულებს ფულსა და თოფ-იარაღს. უკანასკნელ ხანებში შეთქმულთა მეთაურებს შეეშინდათ ინგლისელ მცხოვრებთა უმეტესობის წინააღმდეგობისა, რადგან იგინი არ თანაუგრძნობდნენ აჯანყებას. შეთქმულობის მეთაურებმა აღუთქვეს ინგლისელ მცხოვრებთ ტრანსვაალში რესპუბლიკურს მმართველობას დავიცავთ, თუ-კი ხელში ჩავიგდეთ ძალაო. ამით უნდოდათ მოწინააღმდეგე ინგლისელები მიემხროთ. მაგრამ სესილ როდესს დაეინენებული ჰქონდა ტრანსვაალი უნდა შევუერთოთ ინგლისის სამფლობელოებს სამხრეთ აფრიკაშიო. შეთქმულთ იმედი ჰქონდათ მახლობელ ახალშენში მყოფი ინგლისის ჯარები დაგვეხმარებიანო; იგინი სცდილობდნენ აგრეთვე მთელი ოქროს მადნები ინგლისელებისათვის დაესაკუთრებინათ. პირველი აზრი ტრანსვაალის ინგლისის სამფლობელოდ შექმნისა ეკუთვნის ლორდ ლოხს, უწინდელს მმართველს კაპის ახალშენისას, თუმცა იგივე ჰკიცხავდა როდსსა და ჯემსონს, როცა თავისი აზრი ვერ შეასრულეს.

ამ დოკუმენტებმა ძლიერი შთაბეჭდილება იქონია ინგლისის საზოგადოებასა და ჟურნალ-გაზეთობაზედ. „ტაიმსი" და უმეტესი ნაწილი გაზეთებისა აღარ იფარვენ როდსს. „სტანდარდი" ამბობს, რომ ამას იქით-კი შეუძლებელია იმის თქმა, რომ როდსი და ჯემსონი უბრალონი იყვნენ ამ საქმეშიო, მაგრამ დარწმუნებით ამბობს, რომ chartered company-ს დირექტორებმა, რომელნიც ლონდონში სცხოვრობენ არა იცოდენ-რა შეთქმულობის შესახებაო. „დეილი ტელეგრაფი"-კი ისევ ისე იცავს როდსს. პოლიტიკურს წრეებში მიუცილებლად მიაჩნიათ როდსის განსამართლება და chartered company-სთვის კონცესსიის წართმევა, მაგრამ იმედი აქვთ, რომ ეს საჭირო არ იქნება თუ ტრანსვაალის მთავრობასთან რაიმენაირად შეთანხმება შეიძლება. გაზეთები ამბობენ, რომ ტრანსვაალის პრეზიდენტს კრიუგერს კიდევ დარჩა ხელში რამდენიმე საბუთი, რომლებიდამაც სჩანს, რომ შეთქმულობაში მონაწილეობას ღებულობდა კაპის კოლონიის გუბერნატორი სერი ჰერკულეს რობინზონი და ინგლისის რამდენიმე დიდებულ პირთაგანი.

ჩინეთი. ინგლისში ვრცელდება ხმები, რომელთაც საზოგადოება აღელვებაში მოჰყავთ რუსეთისა და ჩინეთის დამოკიდებულობის შესახებ. ერთი გაზეთი იმასაც-კი ამბობდა, ჩინეთსა სურს თითქმის მთელი ჩრდილოეთი მხარე იმპერიისა რუსეთს დაუთმოსო. ეს ხმები თანდათან ჰქრება და ეხლა იმას ამბობენ, რომ რუსეთსა სურს ციმბირის რკინის გზა მანჯურიაზედ გაიყვანოს და ზღვამდის განაგრძოს და ამაზედ დაითანხმოს ჩინეთის მთავრობაო. აი რასა სწერს ამის შესახებ ლონდონელი კორესპონდენტი „მანჩესტერ გარდიანს": „ჩინეთი არ დასთანხმებულა და არც დასთანხმდება დაუთმოს რუსეთს ერთი ნაკუწიც თავისი სამფლობელოისა. შესაძლებელია, რომ ჩინეთისა და რუსეთის მთავრობის შორის მოხდა შეთანხმება ციმბირის რკინის გზის შესახებ, მაგრამ აქ არავითარი დათმობა არ იქმნება თავისი სამფლობელოის ისე, როგორც არ ყოფილა დათმობა სამფლობელოის, როცა შაჰმა ინგლისის კომპანიას მისცა ნება ტელეგრაფი გაეყვანა სპარსეთის სამფლობელოზედ.

საფრანგეთი. ახალი სამინისტროს თავმჯდომარის გაზეთი „რეპუბლიკ ფრანსეზი" ამბობს, მელინი დასთანხმდა მთავარ მინისტრობაზედ მხოლოდ დიდი ხნის ყოყმანის შემდეგო.

ამ გარდაწყვეტილებას ის დაადგა მხოლოდ შემდეგის მიზეზის გამო: თუ უარი ეყო სამინისტროს შედგენაზე, მაშინ სამინისტრო ისევ სოციალისტ-რევოლიუციონერებს ჩაუვარდებოდათ ხელში. მართალია მეტად მძიმე საქმე იყო ამ ხანად სამინისტროს შედგენა, მაგრამ ამას რომ შეეშინებია, ეს იქნებოდა თავისი მოვალეობის უარყოფა ქვეყნისა და რესპუბლიკის წინაშე.

კრიზისი საფრანგეთში.

უკიდურეს პარტიათა გაზეთები საშინლად ჰკიცხვენ ბურჟუას. სოციალისტებმა პროკლამაციით მიჰმართეს მუშათა სამოქალაქო მომავალის არჩევნების გამო. ამ პროკლამაციაში ბურჟუას ბრალსა სდებენ, რომ თვით უსაჭიროესს დროს გვიღალატეო და დემოკრატიის დროშა ხელიდამ გააგდეო. „სწორედ იმ დროს, როცა დემოკრატია წაიწია წინ საბრძოლველად, მინისტრები გაიქცნენ მის მაგიერად, რომ მათთვის მეთაურობა გაეწიათო".

მონარქიულ დასთა გაზეთები-კი მეტად აღტაცებულნი არიან, ბურჟუას სამინისტრომ ასე ბეჩავად დალია სულიო. „გოლუა" ამბობს: რესპუბლიკელებს ეგონათ, რომ ბურჟუაში ახალი დანტონი მოიპოვეს, მაგრამ დანტონის მაგიერ უბრალო „სტოლნაჩალნიკი" შერჩათ ხელშიო. ამავე გაზეთის აზრით, ფორი კიდევ შეადგენს ერთ ორ სამინისტროს და მერე-კი თავი უნდა დაანებოს სამსახურს, კაზიმირ პერიეს მაგალითი აიღოს და ველოსიპედით სეირნობას მოანდომოს თავისუფალი დროო. ბონაპარტისტთა გაზეთი „ოტორიტე" სთვლის ეხლანდელს კრიზისს მომაკვდავის რესპუბლიკის უკანასკნელ წუთებად. რესპუბლიკამ დაჰკარგა ყოველივე პატივისცემა საზღვარგარეთ, აღარავითარი ძალა არა აქვს შინაური საქმეები მოაწყოს და მხარე მოულოდნელად ელის „მხსნელსაო".

რადიკალთა და პროგრესსისტთა გაზეთები ასეთს უცნაურს არას ამბობენ. მათის აზრით პარლამენტის უმეტესობის გარდაწყვეტილება იმგვარია, რომ ფორმა უთუოდ პროგრესსიული სამინისტრო უნდა შეადგინოსო. მათის აზრით სასიამოვნო იქნებოდა და სასურველი, სარრიენის, გობლესი და დუმერის სამინისტრო. ზომიერთა დასები თხოულობენ „წინააღმდეგობის" სამინისტროს დიუპუისას ანუ კონსტანისას. სენატორები უცხადებენ, თუ ზომიერთა სამინისტრო შესდგა, მაშინ დავთანხმდებით პარლამენტის დათხოვნაზედაო.

გასაოცრად მიაჩნიათ ის, რომ „ეკური" ბურჟუას გაზეთი ჰკიცხავს პრეზიდენტს და ურჩევს სამსახურს თავი დაანებეო. არ შეგიძლია დიდხანს დარჩე მაგ ადგილზედ, ძალა უნებურად მიგატოვებინებენ, ისა სჯობს წინდაწინვე იხმარო ჭკუა და დაეთხოვო სამსახურსაო. ესავე გაზეთი ამბობს, რომ სახლობა ურჩევს ფორს დაანებე თავი სამსახურსაო, ასე რომ, დასძენს გაზეთი, კონგრესს სულ მალე უნდა მოველოდეთო.

პრეზიდენტის წინააღმდეგ იყო გამართული მანიფესტაციები 13 ს აპრილს. ერთს ზალაში 6000 კაცი შეიკრიბა და რამდენიმე ათასი კიდევ გარედ იდგა. მახლობელს კაზარმებში ჯარები შეთოფ-იარაღებულნი მზად იყვნენ. როგორც-კი გაიხსნა სხდომა, გაისმა ხმები: „ძირს სენატი, გაუმარჯოს სოციალურს რესპუბლიკას! სამსახურს დაეთხოვოს ფელიკს ფორი, ძირს პრეზიდენტიო!" პირველმა დაიწყო ლაპარაკი, ჰილტონმა რადიკალთა დეპუტატმა, რომელიც ეუბნებოდა ხალხს, მზად იყავით ახალ ბასტილიაზედ უნდა მივიტანოთ იერიშიო: „მე არ ვეკუთვნი იმათ, რომელნიც აჯანყებას ურჩევენ ხალხს, მაგრამ უნდა მამაცად ვიყვნეთ და ვაჩვენოთ ჩვენის მტრებს, რა ძალა არის ჩვენს ხელში, თუ-კი მოთმინებიდამ გამოვედით. სხვა ორატორებიც (ვალიანი, რიკარი, რუანე) ამასვე ურჩევენ ხალხს, საჭიროაო რევოლიუციონური ძალებით აღვიჭურვოთ ჩვენის მტრების წინაშე და ეხლავ უნდა დავიწყოთ სენატის საწინააღმდეგო მანიფესტაციებიო. ამ სიტყვებზედ გაისმა გრიალი: „აღთქმასა ვსდებთ, აღთქმასა ვსდებთო". ამ დროს შედის კათედრაზედ ჟორესი, რომელსაც აღტაცებულის ტაშის ცემით ეგებებიან: „გაუმარჯოს, გაუმარჯოს" დიდხანს გრიალებს ხალხი, „დავსდვათო ფიცი", დაამთავრა თავისი სიტყვა საუკეთესო ორატორმა დღევანდელის პარლამენტისა, რომ სიცოცხლეს გავსწირავთ რესპუბლიკის დასაცველადაო!" აქ მთელი ხალხი მარჯვენა ხელს აიშვერს და გაიძახის „ვსდებთ ფიცსაო". მერე ხალხი გამოდის ქუჩაზედ და სენატის წინააღმდეგ მანიფესტაციას მოახდენს. გზაში გადაეღობება უშველებელი გროვა პოლიციელთა, რომელთაც თან ახლავთ რესპუბლიკის გვარდია. პოლიციის პრეფექტი განკარგულებას აძლევდა. ჟორესმა მოსთხოვა პრეფექტს მანიფესტანტები წინ გაუშვიო, პრეფექტმა უბრძანა პოლიციელთ წინ წადითო. მოხდა შეტაკება, ამის შემდეგ მანიფესტანტები როგორღაც გავიდნენ რესპუბლიკის მოედანზედ, საიდამაც უნდოდათ დიდ ქუჩებზედ გასვლა, მაგრამ ცხენოსანი ჯარი დახვდათ წინ. ჯარმა ხმალი იშიშვლა და იერიში მიიტანა მათზე. ამ არეულობაში ჟორესსა და რამდენიმე სხვა დეპუტატებს სცემეს. ხალხი მირბოდა და იძახოდა, „ძირს სენატიო". მრავალი მანიფესტანტი დაიჭირეს. მიუხედავად ამისა მრავალი მათგანი გავიდა დიდ ქუჩებზედ, დაიჭირეს ძალით ომნიბუსები და ომნიბუსის ზემოდამ გაიძახოდნენ, «ძირს სენატიო». მთელი ღამე მანიფესტაციები არ შეწყვეტილა, მანიფესტაციები მოხდა „ინტრანსიჟანისა" და „პტიტ რეპუბლიკის" რედაქციების წინ. ელისეს სასახლეს ჯარი იცავდა.

წერილი რედაქციის მიმართ

—

მოწყალეო ხელმწიფევ, ბ-ნო რედაქტორო!

გიგზავნით ამასთანავე ცხრა მანეთს ფულს დედათა სკოლის კომიტეტის გარდასაცემად და სიას შემომწირველთა და გთხოვთ გამოაცხადოთ თქვენის პატივცემულ გაზეთის მახლობელს ნომერში.

თ. დიმიტრი ნაკაშიძემ 2 მან., აზ. ილარიონ ქარცივაძემ 2 მან., ანნა კალანდაძისამ 1 მან., თებრონე რუსიევიშვილისამ 1 მან., აზ. ბარნაბ კოპალაძემ 1 მან., დიმიტრი მურვანიძემ 1 მან., სამსონ ჩხარტიშვილმა 1 მანეთი.

პელაგია ლოლუა.

შემოწირულება.

ტფილისისა და ქუთაისის გუბერნიაში წყალ-დიდობისაგან დაზარალებულთა სასარგებლოდ ცენტრალურ კომიტეტის გადასაცემად თავად დ. დ. ჩოლოყაშვილისაგან მივიღეთ 10 მან. და ბ-ნის ალექსანდრე როინაშვილისაგან 10 მან.

საქართველოს თავადნი.

—

თავადნი ჭავჭავაძენი. საქართველოს მეფის ერეკლე მეორის 3 თებერ. 1797 წლის გუჯარში კახეთის ეშიკაღასბაში (მეფის ადიუტანტი) გარსევან რევაზის ძე ჭავჭავაძე, რომელიც პეტერბურგში იყო ელჩად, თავადად არის წოდებული.

თავად ჭავჭავაძეთა გვარეულობა აღნიშნულია კახეთის თავადთა სიაში, რომელიც საქართველოს მეფის ერეკლე მეორის მიერ 24 ივლისს 1783 წ. რუსეთის მთავრობასთან შეკრულს ტრაქტატსა აქვს ზედ დართული.

20 სექტემბერს 1825 წ. უმაღლესად დამტკიცებულის სახელმწიფო საბჭოს განაჩენით თავადებად ცნობილ და V გვარეულობათა წიგნში შეტანილ არიან პოლკოვნიკი თავადი ალექსანდრე გარსევანის ძე ჭავჭავაძე და შვილი მისი დავითი.

უმართებულესის სენატის დადგენილებით 30 მაისს 1856 წ. ამ გვარს შეურთდა თავადი ალექსანდრე დავითის ძე ჭავჭავაძე.

„ივერიის“ დეპეშა.

(რუსეთის დეპეშათა სააგენტოსაგან).

25 აპრილი.

მონაკო. ხელმწიფე იმპერატრიცა ალექსანდრა თეოდორის ასულის სახელწოდების დღეს კრეისერ „რინდას“ წინაშე და ბორანზე ... იმპერატრიცა მარიამ თეოდორის ასული და მისი უდიდებულესობა შვილები დაესწრნენ.

კოპენჰაგენი. 23 აპრილს დანიის პრინცესა ლუიზა და პრინცი შაუმბურგ-ლიპპე დაქორწინდნენ.

მიუნხენი. ბულგარეთის მთავარმა ვინტერ გადახედა რუსეთის ელჩს. აქ ჩამოვიდა პრინცესა კლემენტინა კობურგისა.

კონსტანტინოპოლი. როგორც ხმა დადის, პორტას განზრახვა აქვს თურქეთ ზეითუნის გუბერნატორად სომეხი ქრისტიანი დანიშნოს.

საფრანგეთის ელჩს კამბონს ალმასებით შემკული მედიდის ორდენი 1-ლის ხარისხისა ებოძა.

ის ამბავი, ვითომ სულთანი ავად იყოს, ტყუილია.

თეირანი. სპარსეთის ზოგიერთს ადგილებში შაჰის მოკვლამ არეულობა გამოიწვია. ქარსის პროვინციაში ტელეგრაფის მავთულები დაწყვიტეს განზრახ. ზოგან ქარავნებს თავს დაესხნენ და გაძარცვეს. საზოგადოდ, მხარე დამშვიდებულია. საშიში არაფერი არ მოხდება.

კაირი. როგორც ოფიციალურად იუწყებიან, იტალიის ჯარები ადიგრატში შესულან და იქ მდგომი ჯარი გაუნთავისუფლებიათ.

ალექსანდრია. ხოლერა უფრო ძლიერდება.

პეტერბურგის ბირჟა, 24 აპრილი.

	მყიდველისა	გამყიდველისა	გაყიდულისა
	მან. კ.	მან. კ.	მან. კ.
ხუთ-მანეთიანი ოქრო.	7,₁₀	—	—
5°/₀ მომგებიანი გირავნობის ფურცელი 1-ლი სახელმწიფო საშინაო ბანკისა	— „	— „	215¹/₄
4¹/₂°/₀ გირავნობის ფურცლები იმავე ბანკისა	— „	— „	101
4°/₀ იმავე ბანკისა	97¹/₄	— „	— „
6°/₀ ფურცლები ქუთაისის სათავად-აზნაურო ბანკისა	101	— „	— „
5°/₀ იმავე ბანკისა	99¹/₂	— „	— „
6°/₀ ტფილისის სათავად-აზნაურო ბანკისა	101	— „	— „
5°/₀ იმავე ბანკისა	99¹/₂	— „	— „
5°/₀ ობლიგაცია, ტფილისის ქალაქის საკრედიტო საზოგადოებისა	— „	— „	98¹/₄

„ივერიის“ ფოსტა

დაბა ლაგოდეხში—ივ. საბ—შვილს: ჩვენ ამ წერილიდან შვილი არ შეგვიძლია მისი დაბეჭდვა, ... სტატია, რადგანაც ...

ხელ. აბაშაა—თ. გ—შვილს: თქვენი წერილი არ დაიბეჭდება ჩვენგან დამოკიდებულ მიზეზის გამო.

ს. ხურაპში—გ—ძეს: ის ამბავი წერილი არ დაიბეჭდება.

ქ. ლოხუში—ივ. ბურჭულაძეს: ...

ტფილისი—ნინო ... სახელის წერილს, თუ იგინი მხოლოდ ... ქართულად გამოგზავნეთ.

◆◆

განცხადებანი

პირველი კერძო სამკურნალო ექიმის ნაგასარდიანისა (...).

ავადმყოფთ იღებენ ექიმნი ყოველ დღე კვირა დღეებს გარდა.

დილაობით:

ბ. ს. ნაგასარდიანი, 11—12 საათ. იმათ, ვისაც სჭირს: სნეულებანი ხირურგიული, ვენერიული და სიფილისი.

ვ. მ. მაჭავარიანი, 9—10 საათ. სნეულებანი: თვალისა, შინაგანი და ნერვებისა.

ქ. ქალი ა. ა. ღუნაევა-რუდენკო 11—12 საათ. სნეულებანი: დედათა სქესისა და ბავშვებისა.

ი. ფ. ბრაუტასევიჩი. 12—1 საათ. სნეულებანი: ყურისა, ყელისა, ცხვირის და გულ-მკერდის ორშაბათობით, ოთხშაბათობით და პარასკეობით.

ა. მ. ზუგინოვი. 12—1 საათამდე. შინაგან, ბავშვთა და ნერვის ავადმყოფობისა, ორშაბათ, ხუთშაბათ და შაბათობით.

ა. ზ. კარაპეტიანცი. 1—1¹/₂ საათ. სნეულებანი: შინაგანი და ბავშვებისა.

საღამოობით:

ი. ფ. ბრაუტასევიჩი. 5—6 საათ. ორშაბათს, ხუთშაბათს და შაბათს.

ა. მ. ზუგინოვი. 5—6 საათ. ორშაბათ, ოთხშაბათ და პარასკეობით.

ა. გ. გურკო, 6—7 საათ. სნეულებანი: სიფილისი, ვენერიული, შინაგანი და კანისა.

ა. გ. გურკო. გამოიკვლევს ქიმიურად და მიკროსკოპიულად შარდს, ნახველს, სისხლს, რძეს და სხვ.

რჩევა-დარიგებისა და რეცეპტების დაწერის ფასი ათი შაური; ფასი კონსილიუმისა და ოპერაციებისათვის—მორიგებით. სამკურნალოს საწოლიც აქვს ავადმყოფთათვის.

დირექტორი სამკ. ნაღვლის დოქტორი მედიცინისა ნაგასარდიანი. (წ).

კბილის ექიმი
ა. ი. ორბელი

სოლოლაკზედ, საკუთ. სახლებში №№ 14—16

ავადმყოფებს მიიღებს:

დილით 10-დან 2 საათამდე,
საღამოთი 4-დან 6 საათამდე.

კვირა-უქმე დღეებში

დილის 10 საათიდან ნაშუადღევის 2 საათამდე. (166—1891—111).

ქირავდება

ხუთი ოთახი ვეჯლის ქუჩა, № 21.

დაიბეჭდა ახალი წიგნი

შოთა რუსთაველი

შედგენილი მ. ჯანაშვილის მიერ.

განყოფილება პირველი. ა) შ ო თ ა რ უ ს თ ა ვ ე ლ ი: რუსთაველის წინა დროის მწერლობა.—ცნობანი რუსთაველის ცხოვრების შესახებ.—როგორ უყურებდნენ რუსთაველის ქმნილებას ძველი დროის მწერლები.—რუსთაველის ლექსთა წყობა.—როგორ ესმოდათ შაირობა რუსთაველს და მის დროის მწერლებს.—რუსთაველის გმირები, მისი რომანი, რუსთაველის გულ-ყვითლობა და დიდ-ბუნებოვნება.—ევროპიულ-ტაოსნის შედგენა და მეცნიერულად შესწავლის ისტორია (მეფე არჩილი, მეფე ვახტანგ VI.—დავით ბუბაძე-შვილი.—ილია ჭავჭავაძე.—ბარონ სუტნერი.—მარი ბროსე.—დიმ. ბაქრაძე,—აკაკი წერეთელი.—მურავიოვი.—ნ. გულაკი.—ალ. ხახანაშვილი.—ვაჟა-ფშაველა.—ნიკო მარი.—ნიკო ნიკოლაძე.—ალ. ნანეიშვილი.—დიმ. ყიფიანი.—ჩვენი მოსაზრება.—გრ. ორბელიანი.—გიორგი წერეთელი.—ვახტ. ორბელიანი.—ბლუტ. იოსელიანი.—ალ. ცაგარელი.—ნ. ღ.—ვგ. ოისელიანი.—ლეისტი, ბარტინსკი, პოლონსკი, მურიე, სტალინსკი, რენანი, უოლდროპი); ბ) რ უ ს თ ა ვ ე ლ ი ს ს უ რ ა თ ზ ე. განყოფილება მეორე. ვ ე ფ ხ ი ს ტ ყ ა ო ს ნ ი ს თ ხ რ ო ბ ა. განყოფილება მესამე. ცხოვრება და ბუნება რუსთაველის შეხედულობით: ა) ღმერთი, ბ) თამარ დედოფალი, გ) რუსთველის ლოცვა, დ) სიმუხთლე სოფლისა, ე) სიკვდილი, ვ) კაცო, ძალსა ნუ იქადი, ზ) ქორწილი, ჱ) რუსთაველის იგავ-არაკნი, თ) შაირობა და მგოსნობა, ი) რუსთველის სიბრძნენი და თქმულობანი (სულ რიცხვით 251).

გამოცემა 183 გვერდია, შემკულია სამის სახითა (შოთასი, თამარ დედოფლისა და ტბეთის ეპისკოპოსის წმ. იოანესი და ორის ნახატით „რუსთაველის სურათზე“ და თამარ დედოფალი ციხის ძირს და ღირს 40 კაპ.

დაიბეჭდა და იყიდება
ახალი ქართული წიგნი:
ასის წლის შემდეგ
თხზ. ედ. ბელლამისა
თარგმანი დ. კალ—ძისა.

ახლად გამოვიდა და ისყიდება—

ქართული ბაღობა

ლიტურგია იოანე ოქროპირისა.

მღვდლისა და მღვდელ-მთავრისათვის, გამოცემა მ. შარაძისა და ამხანაგობისა, გადაღებული ფ. ქორიძის მიერ. გადმოცემული: ანტონ ნ. დუმბაძისა, დიმიტრი ჭალაგანიძისა, მთავარ-დიაკონის რაჟდენ თ. ხუნდაძისა და ივლიანე ი. წერეთლისაგან. რამდენიმე საგალობელი გადმოცემულია მეძქისედეკ გ. ნაკაშიძისა და მღვ. ნესტორ ე. კონტრიძისაგან.

პარტიტურა № 1.

წიგნი 174 გვერდია და ღირს ე რ თ ი მ ა ნ ე თ ი.

ცალკე ხმები: დამწყებისა, მაღალი ბანისა და ბანისა თვითოეული წიგნი 70 გვერდია და ღირს ორ-ორ აბაზად. ვინც სამივეს ერთად იყიდის, ერთ მანეთად დაეთმობა. წიგნები ისყიდება წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების წიგნის მაღაზიაში, ქუთაისისა დ ოზურგეთის წიგნის მაღაზიებში და გამომცემელთა მ. შარაძისა და ამხანაგობის სტამბაში, ნიკოლოზის ქუჩა, № 21.

მ. შარაძისა და ამხანაგობის სტამბაში მიიღება ნოტების ბეჭდვის საქმე. საგანგებოდ ამისათვის რუსეთიდამ ასოებია გამოწერილი და იმგვარადვე იბეჭდება, როგორც ჩვეულებრივი წიგნი. ნოტების ბეჭდვა შეიძლება ცალკე წიგნად და აგრეთვე სხვა ჩვეულებრივ წიგნთან ერთად შიგ ჩართვით.

◆●◆

L'URBAINE
УРБЭНЪ
Общество Страхованія Жизни.
Невскій пр., № 13,

დაზღვეულნი პირნი დაზღვევის პირველის წლიდგანვე მიიღებენ საზოგადოების მოგების 50°/₀, რომელიც წლის ანგარიშში იქნება ნაჩვენები.

ამასთანვე იმათ მიენიჭებათ დიდი უპირატესობანი, თუ ვინიცობაა დაუძლურდნენ და მუშაობა ველარ შესძლეს.

უმთავრესნი წარმომადგენელნი საზოგადოებისა ამიერ-კავკასიაში არიან პოლაკი და ამხ., ტფილისს, სოლოლაკის ქუჩა, სახლი გურგენოვისა, № 6.

დებულება და პირობის ფურცლები მსურველთ უფასოდ გაეგზავნებათ. (40—32)

ГУСТАВЪ ШТЫРМЕРЪ
П—А—Л—Ь—М—И—Р—А
ОДИНЪ КУСОКЪ 20 КОП.
ТРИ КУСКА 50 КОП.
ВАРШАВА
(50—505—2)

გამოვიდა და ისყიდება
ახალი წიგნი
მონაზვის დღიური
თხზულება
ედმონდ დე-ამიჩისა.
ნათარგმნი ი. ცისკარაშვილის მიერ.
გამოცემული
ნინო ცისკარაშვილისაგან.
წიგნი ღირს ოთხ აბაზად და ისყიდება ყველა წიგნის მაღაზიებში.

გამოვიდა და დაურიგდა გასასყიდათ კ. თავართქილაძის ახლად
გამოცემული
დრამატიული თხზულებანი
ავქსენტი ცაგარლისა
წიგნი პირველი
1) ციმბირელი,
2) ქართველი დედა,
3) ბაიყუში.
ავტორის სურათით.
ფასი 50 კაპ. (10—6—9